Dymisya gabinetu Paderewskiego.

Warszawa 19 lipiec (Telef.). Na wczorajszem posiedzeniu Rady ministrów zapadła uchwała o dymisyi całego gabinetu. Uchwałę doręczono Naczelnikowi Państwa, rekonstrukcya nastąpi po powrocie prez. min. Paderewskiego z Paryża.

O rekonstrukcyę gabinetu.

Warszawa. (Tel. wł.) Sprawa rekonstrukcyi gabinetu staje się coraz bardziej aktualną. Zdaje się, że prócz pp. Paderewskiego i Wojciechowskiego żaden z ministrów na stanowisku swem nie pozostanie. Dojrzały podobno również do reorganizacyi trzy ministerya: — kultury i sztuki zdrowia i aprowizacyi. Snują się projekty zamiany tych ministeryów na sekcye. Skasowanie ministerstwa kultury i sztuki jest podobno zdecydowane.

U min. Wojciechowskiego odbyła się narada z przedstawicielami utworzonej w Sejmie większości. Omawiano sprawę zmiany gabinetu i ewentualnych następców dotychczasowych ministrów. Wymieniono szereg nazwisk. Z tych utrzymuje się stale tylko nazwisko Bilińskiego na stanowisku ministra skarbu.

Utworzenie stałej większości w Sejmie.

Warszawa. (Tel. wł.) Onegaj nastąpiło w Sejmie ostateczne porozumienie między przedstawicielami grup sejmowych co do utworzenia stałej większości. Ustalono, iż do większości owej należeć będą: Związek posłów Ludowych — 114 członków, Narodowo-Chrześc. — 30 post, Klub robotn. — 30 posł., Polskie Zjedn. Ludowe — 25 posł., Nar. Zw. Robotn. — 14 posł. i ew. 30 posłów bezpartyjnych ze Związku Ludowo-Narodowego. Większość sejmowa liczyć więc będzie około 215 posłów. Nastąpiło już pewne porozumienie co do łącznego głosowania w pewnych sprawach. Narazie żądaniem większości ma być utworzenie rządu nieparlamentarnego, fachowego, opartego o tę większość

Ułatwienie handlu z Polską.

Praga. PAT. Jak się Narodni Listy dowiadują, ministerstwo handlu zamierza uczynić daleko idące zarządzenie w celu ułatwienia wywozu towarów do Polski z Jugoslawii, Austryi i Niemiec. Ułatwienie będzie polegało przedewszystkiem na tem że eksporterzy nie będą obowiązani jak dotychczas do składania kwot pieniężnych centrali dewiz. Tylko w wypadku eksportu towarów do krajów koalicyi będą eksporterzy i nadal obowiązani do składania odnośnych kwot centrali dewiz.

Handel duńsko-polski.

Kraków. PAT. Radio z Nauen. Duńskie ministerstwo spraw zagranicznych wysłało rzeczoznawców handlowych do Polski, celem zorganizowania wymiany towarów między Danią a nowem państwem polskiem, w szczególności dla zbytu duńskiego bydła rasowego, nasion i ziarna za pośrednictwem stałego rolniczego przedstawicielstwa duńskiego w Polsce.

Z obrad Sejmu.

Warszawa. PAT. Na posiedzeniu Sejmu obradowano nad Sprawą dóbr donacyjnych. Sprawozdawca większości Komisyi Staniszkis stwierdza, że większość Komisyi proponuje artykuł IV ustawy wzmienionej nieco w formie. Artykuł ten ma opiewać: Nakłady poczynione na inwestycye i ulepszenia w byłych dobrach donacyjnych w ostatnich pięciu latach przed sierpniem roku 1915 będą według słusznych obrachunków zwrócone o ile uzuane zostaną dla danych dóbr za niezbędne i o ile będzie należycie udowodnione, że zostały poczynione nie z dochodów majątków, lecz z prywatnych funduszów i o ile wydatkowane w ten sposób sumy nie zostały zamortyzowane przez wynikłe stąd zwiększenie dochodów. Za podstawę obliczenia wartości inwestycyi i ulepszeń wzięta będzie cena materyałów zużytych i włożonej robocizny z czasu kiedy nakłady zostały poczynione albo stopni podniesienia wartości wskutek dokonanych nakładów a to według uznania ministerstwa rolnictwa i dóbr państwowyhh.

W głosowaniu przyjęto paragraf czwarty w myśl wniosku większości Komisyi.

Marszałek oznajmił, że pierwsze posiedzenie dla ratyfikacyi pokoju odbędzie się w poniedziałek o godz. 10 rano, następnie o godz. 4 popoł.

Międzynarodowy kongres socyalistyczny.

Kraków. PAT. Radio stacyi krakowskiej z Nauen. W Lucernie przygotowuje się międzynarodowy kongres socyalistyczny. Przybędzie tam z końcem lipca p. Huysmans. Kongres ma się rozpocząć 10 sierpnia.

Akcya przeciw bolszewikom.

Rotterdam, Tel. wł. »Times« donosi z Bukaresztu: Do naczelnej kwatery rumuńskiej przybyła w poniedziałek wielka misya koalicyjna, złożona z 120 oficerów armii koalicyjnych, którzy obejmują kierownictwo operacyi wojennych na Węgrzech.

»Daily Mail« donosi z Tokio, że powołano tam 5 roczników na 25 lipca, by użyć ich w operacyach na froncie syberyjskim przeciw Rosyi.

Agitacya bolszewicka w Szwajcaryi.

Praga. PAT. Czeskie biuro prasowe donosi z Zurychu: Pisma szwajcarskie zwracają uwagę na to, że budapeszteński rząd rad kieruje bolszewicką propagandą w Szwajcaryi. W tym celu wyznaczył rząd budapeszteński znaczną kwotę pieniężną dla agitatorów węgierskich jadących do Szwajcaryi. Kilka pism szwajcarskich zamieszcza listę osób, które od rządu madziarskiego otrzymały pieniądze na agitacyę bolszewicką.

Belę Khuna oczekują w Paryżu?

Wiedeń (Tel. wł.) Tutejsze dzienniki dowiadują się z Hagi, jakoby spodziewano się, iż Bela Khun, którego w swoim czasie miano zawezwać do Paryża, by pertraktował z koalicyą, obecnie zamierza korzystać z zaproszenia, by się uwolnić z niebezpiecznej dlań sytuacyi, jaka w ostatnim czasie wytworzyła się na Węgrzech.

Rozkład czerwonej armii węgierskiej.

Saint Germain, (Wied. B. K.) »Chicago Tribune« i »New York Herald« zgodnie donoszą, że według telegraficznych tajnych wiadomości z Węgier, armia czerwona znajduje się w szybkim rozkładzie. Wojska demobilizują się same, rozpraszają się, przyczem materyał wojenny niszczą albo porzucają na łaskę losu. Tu szukać należy źródła ostatniej noty Beli Khuna do Clemenceau w której Khun prosi o ochronę przeciw Rumunii.

Rząd koalicyjny na Węgrzech?

Wiedeń, (Cz. B. P.) »Mittagspost« donosi z Budapesztu, że zastępca koalicyi prowadzi rokowania z Belą Khunem w sprawie ustąpienia rządu Rad, którego miejsce miałby zająć rząd koalicyjny, a nie socyalistyczny. Bolszewicki rząd Rad został obalony bez przelewu krwi.

Esterhazy — szefem nowego gabinetu węgierskiego.

Praga. (Cz. B. P.) Socyalistyczne »Pravo Lidu« stwierdza, że rząd antyrewolucyjny, który ma siedzibę w Szegedynie będzie prawdopodobnie spadkobiercą Beli Khuna, a szefem rządu zostanie Esterhazy, b. poseł w Berlinie.

Przeciw aspiracyom rządu omskiego.

Praga. PAT. Czeskie biuro prasowe donosi z Hagi: Pisma londyńskie dowiadują się, że reprezentanci ukraińskiej, łotyskiej, estońskiej, białoruskiej i kaukazkiej repubiiki zwrócili się do konferencyi pokojowej z prośbą, aby władze rządowe w Omsku nie obejmowały terytoryów tych republik.

O los Wilhelma.

Praga, PAT. Czeskie biuro prasowe donosi z Wersalu: Najwyższa rada koalicyjne wysłuchała wczoraj sprawozdania w sprawie propozycyi Bethmanna Holwega i Hindenburga co do przyjęcia odpowiedzialności za czyny b. cesarza Wilhelma. Daily Mail dowiaduje się, że najwyższe rada koalicyjna odrzuciła tę propozycyę.

Delegacya amerykańska a spór chińsko-japoński.

Amsterdam. Wied. B. K. »Daily Herald« donosi z Paryża, iż przyznano tam, że Lansing, White i gen. Bliss, a więc większość delegacyi amerykańskiej, postanowiła wręczyć prez. Wilsonowi pisemny protest przeciw przydzieleniu Szantungu Japonii. Wkrótce po tej uchwale protest istotnie wręczono Na protest ten odpowiedział prez. Wilson, że naruszenie jednego z 14 punktów okazało się koniecznem, by zapobiedz opuszczeniu konferencyi pokojowej przez Japonię. Secesya jej byłaby naraziła na szwank pokój światowy, zwłaszcza że i Włochy napomknęły, że z powodu kwestyi Rjeki opuszczą konferencyę.

Senator Borah, głowa oppozycyi przeciw Wilsonowi w senacie amerykańskim, domagał się opublikowania tego protestu.

Planowana rekonstrukcya gabinetu angielskiego.

Amsterdam. (Wied. B. K.) Według »Nieuwe Rotterdamsche Courant« oświadczył Bonar Law w Izbie posłów, że planowaną jest zmiana składu gabinetu. Określonego terminu nie może on jednak podać.

Sprawa długów banku austro-węgierskiego.

Morawska Ostrawa. (Tel. wł.) W »Narodnii Politika« omawia dr Landa los banku austro-węgierskiego i jego ostatecznej likwidacyi. Według jego zdania należy kupony kasowe uważać za dług dawnego państwa, podobnie jak papiery pożyczki wojennej. Banknoty przedstawiają formę przymusowej pożyczki państwowej i nie jest możliwem ominąć ich w wypłaceniu, gdyż w przeciwnym razie grozi państwu bankructwo o nieobliczalnych rozmiarach. Konferencya państwowa powinnaby polecić wszystkim państwom, w których banknoty austro-węgierskie znajdują się w obiegu, by stwierdzili ilość banknotów, znajdujących się w obiegu na ich obszarze i zaopatrzyć je znakiem nowej przynależności państwowej. Oznaczone w ten sposób banknoty zostały w określonym bliżej terminie po zawarciu pokoju, przedłożone komisyi likwidacyjnej austro węgierskiego banku. Komisya ta rozpoczęłaby urzędowanie w dzień po zawarciu pokoju. Dr Landa oblicza ogół długów wojennych, przypadających na Czechosłowacyę, na 20 miliardów koron.

Kramarz osiedli się we Francyi.

Wiedeń. (Tel. wł.) Pisma tutejsze dowiadują się z Paryża, że dr Kramarz zamierza osiedlić się we Francyi południowej. Te same pisma donoszą za francuskim »Rapell«, że utworzenie rządu Tusara oznacza chęć złagodzenia różnic, jakie istnieją pomiędzy Czechosłowacyą a państwami poaustryackiemi. Pismo to twierdzi, że utworzenie nowego gabinetu jest chętnie widziane w Warszawie i we Wiedniu.

Votum nieufności dla Clemenceau.

Wiedeń. PAT. Wiedeńskie Biuro Korespondecyjne donosi z Saint Germain: Rząd Clemenceaua otrzymał wczoraj w izbie wotum nieufności z powodu jej polityki gospodarczej. Po dłuższej i dość podniecowej debacie przyjęto 227 głosami przeciw 213 głosom następujący porządek dzienny deputowanego Autagnera. Izba stwierdza, że ceny od stycznia 1919 r. w Belgii obniżyły się o połowę, że w Anglii od czasu zawarcia rozejmu ceny obniżyły się o jedną czwartą, zaś we Francyi w tym samym czasie ceny nieustannie wzrastały. Izba ocenia politykę gospodarczą rządu według jej wyników i przechodzi do porządku dziennego.

Jako przedstawiciel rządu obecny był podczas dyskusyi tylko minister rolnictwa i Boret, który bronił energicznie lecz nadaremnie polityki gospodarczej rządu.

Posłowie z lewicy dawali wyraźnie do poznania, że akcya skierowaną jest przeciw całemu rządowi. Prawdą jest, że drożyznę wywołano sztucznie. Pcs. Paisant powiedział: Clomenceau wygrał wojnę, ale należy wątpić czy wygra on pokój.

Późnym wiecaorem dowiaduje się Matin, że głosowanie w izbie pociągnęło za sobą tylko dimisye ministra Boreta i jego podsekretarza stanu. W kołach rządowych panuje zapatrywanie, że wystarczy ustąpienie Boreta, zaś całego rządu wynik głosowania nie dotyka. »Echo de Paris« sądzi nawet, że także i Boret pozostanie na swem stanowisku.

Jak wielkie znaczenie przywiązują do klęski rządu w dyskusyi gospodarczej położenie socyalno demokratycznie wynika z powziętej jeszcze wczoraj wieczorem uchwały przez Confederation generale du travail, aby odwołać strejk zapowiedziany na dzień 21 lipca. Zarząd Conf. gen. dé travail ogłosił w wydanym komunikacie, że odrzuca wydane przez rząd zarządzenia przeciw drożyźnie Zarząd stwierdza, że przez głosowanie w izbie, która wreszcie usłuchała nastroju ludności potępiającego politykę gospodarczą rządu, powstało nowe położenie. Z drugiej strony zarząd zaznacza że pod groźbą zamierzonego ruchu w sprawie amnestyi i demobilizacyi i td. wydano zostały zarządzenia i że potrzebnem jest ponowne zbadanie położenia, dlatego też zarząd decyduje się na odroczenie demonstracyi zapowiedzianej na dzień 21 lipca i zapytać w tej mierze o zdanie komitet narodowy Conf. gen. dé travail, który dnia 21 lipca zbierze się w Paryżu.

Clemenceau o traktacie pokojowym.

Praga. PAT. Czeskie biuro prasowe donosi z Hagi: W komisyi pokojowej francuskiej izby parlamentarnej wygłosił Clemenceau wczoraj przemówienie w sprawie lewego brzegu Renu i oświadczył, że konferencya ourzuciła żądania Focha co do zbudowania na Renie przyczółków mostowych, które będą miały stale obsadzone być przez wojska koalicyi. Clemenceau oświadczył, że układ pokojowy daje Francyi pełną gwarancyę bezpieczeństwa. Anglia i Ameryka zobowiązała się popierać Francyę na przyszłość w sprawiedliwej walce wszelkiemi siłami.

Przegląd polityczny.

Strejk polityczny w Europie.

W d. 20 i 21 bm. organizują stronnictwa socyalistyczne prawie wszystkich krajów europejskich (także Polski) strejk polityczny, jako protest przeciw zbrojnej interwencyi koalicyi w sprawy rosyjskie. Protest ten rodzi się właśnie w chwili obecnej z tego powodu, gdyż koalicya, która przez długi czas zwlekała z interwencyą i ukrywała w głębokiej tajemnicy swoje wobec Rosyi zamiany, dziś jawnie już skłania się ku myśli interwencyi, i to na rzecz przedewszystkiem Kołczaka, którego plany mimo miłych słów i skromnych chwilowo giestów zdradzają wybitnie reakcyjny imperyalizm, śniący ciągle jeszcze »wielkiej Rosyi«, sięgającej nawet po Konstantynopol. Interwencya więc stała się dla socyalistów europejskich sprawą zasadniczą w walce kapitału z proletaryatem. W interwencyi dopatrują się wszystkie stronnictwa socyalistyczne podstępu, którego burżuazya chce użyć celem zgniecenia jednego z najbezpieczniejszych dla niej ognisk ruchu rewolucyjnego w Europie.

Mimo jednak tak zdeklarowanego stanowiska socyalistów wszystkich krajów wobec myśli interwencyi w sprawy rosyjskie,

nie wszystkie stronnictwa socyalistyczne wezmą udział w strajku politycznym. Brak tu najważniejszego może ogniwa, a to angielskich związków zawodowych, socyalistów amerykańskich i belgijskich.

Jak zaś wynika z ostatnich telegramów również socyaliści francuscy uchwalili na skutek wyniku głosowania w parlamencie nie brać udziału w strajku.

Prawa i obowiązki obywateli polskich.

(Ciąg dalszy).

Art. 10. Każdy obywatel ma możność obrania sobie na obszarze państwa miejsca zamieszkania i pobytu, przesiedlenia się i wychodźtwa, niemniej wolność wyboru zajęcia i zarobkowania, oraz przenoszenia swej własności.

Ograniczenia tego prawa może tylko wprowadzić ustawa.

Art. 11. Każdy obywatel ma prawo wyrażać swoje myśli i przekonania w granicach zakreślonych ustawą, zarówno w piśmie, jak formie obrazowej.

Za wewnętrzne przekonania nikt nie może być pociągany do odpowiedzialności.

Art. 12. Poręcza się wolność prasy. Nie może być wprowadzona cenzura ani system koncesyjny, na wydawanie druków. Nie może być odjęty dziennikom i drukom krajowym debit pocztowy. Ograniczenia tej wolności są dopuszczalne tylko w drodze ustawodawczej.

Tajemnica Art. list 31. ów i innych korespondencyi może być naruszona tylko w wypadkach prawem przewidzianych.

Art. 14. Obywatele mają prawo wnosić pojedyńczo lub zbiorowo petycye do wszelkich ciał reprezentacyjnych i władz publicznych, tak państwowych, jak i samorządnych.

Art. 15. Obywatele mają prawo koalicyi, zgromadzania się i zawiązywania stowarzyszeń. Ograniczenia tego prawa są tylko w drodze ustawy dopuszczalne.

Art. 16. **Każdy obywatel ma prawo zachowania swej narodowości i pielęgnowania swej mowy i właściwości narodowych.**

Art. 17. Wszystkim obywatelom poręcza się wolność sumienia i wyznania. Żaden obywatel nie może być z powodu swego wyznania i przekonań religijnych ograniczony w prawach przysługujących innym obywatelom.

Art. 18. Wolności wyznania nie wolno używać w sposób przeciwny ustawom. Nikt nie może uchylać się od od spełnienia obowiązków publicznych z powodu swoich wierzeń religijnych. Nikt nie może być zmuszony do udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych o ile nie podlega władzy rodzicielskiej lub opiekuńczej.

Art. 19. Każdy związek religijny uznany przez państwo ma prawo urządzać zbiorowe i publiczne nabożeństwa, może samodzielnie prowadzić swe sprawy wewnętrzne, może zarządzać i rozporządzać swoim majątkiem, pozostaje w posiadaniu i używaniu swoich fundacyi i funduszów, tudzież zakładów dla celów wyznaniowych, naukowych i dobroczynnych. Żaden związek religijny jednak nie może stawać w sprzeczności z ustawami państwa.

Art. 20. Religia rzymsko-katolicka jako religia przeważającej większości narodu zajmuje w państwie naczelne stanowisko.

Art. 21. Kościół rzymsko-kat. rządzi się swoimi prawami. Stosunek państwa do kościoła rzymsko-katolickiego będzie pewnie określony na podstawie porozumienia się ze Stolicą apostolską, stosunek zaś państwa do innych wyznań będzie ustalony w drodze ustawy po wysłuchaniu wniosków ich reprezentacyi.

Art. 22. Uznanie wyznania może nastąpić tylko w drodze ustawy. Członkowie wyznań prawnie nie uznanych mogą spełniać czynności religijne w miejscach zamkniętych, o ile te czynności nie są przeciwne prawu ani obyczajności.

(Dok. nast.)

Pos. Grünbaum, Wróblewski i Dresser o zajściach w Pińsku.

Zgodne stwierdzenie niewinności rozstrzelanych.

Na środowem posiedzeniu Komisyi pińskiej pos. Grünbaum zakończył swój referat. Referent stwierdza na zasadzie wszystkich dowodów i świadków, że nad ofiarami pińskimi nie przeprowadzono sądu i rozstrzelano niewinnych Żydów bez żadnego śledztwa. Kilka Żydów pozostałych przy życiu, dobito na śmierć. Twierdzenie o spisku przeciwko armii polskiej jest z gruntu fałszywe. Zaaresztowanych Żydów między nimi także chorych, w więzieniu bito. Jeden żandarm brał pieniądze za to, że nie bił. Gen. Listowski mimo wszystko chwalił postępowanie majora Łuczyńskiego, a pułk. Strzemiński nie prowadził objektywnie śledztwa. Pos. Grünbaum żąda przeto, by postawiono przed sąd majora Łuczyńskiego, podporucznika Landsberga, oficerów Dobika, Sylkibickiego, Szulca i Staromiejskiego, Kaprala Czubosza i dwóch żołnierzy żydowskich Kozaka i Kalkera (którzy to ostatni donieśli o »bolszewikach« w Bet-Amie.) W dalszym ciągu żąda on, by udzielono nagany gen. Listowskiemu i pułk. Strzemińskiemu. Kontrybucya, jaką wzięto u Żydów pińskich, ma im być zwrócona, a rodziny zabitych odszkodowane.

Wkońcu przedstawił pos. Grünbaum dwa ciekawe dokumenty, wyjaśniające przyczynę, dlaczego oficyalny komunikat doniósł o 35 zabitych, podczas w podczas w grobach znaleziono tylko 34 a 35-ty był oddzielnie pochowany. Z dokumentów tych wynika, że dwóch zaaresztowanych Żydów uwolniono za łapówkę, a oficer później zapisał ich nazwiska do ksiąg między rozstrzelanymi...

Ciekawe informacye w tej sprawie dał także ekspert Prylucki, który zebrał wiadomości drogą prywatną. Pos. Schipper żądał przeto, by wypytano Prylucklego jako świadka a jego zeznania wnieslono do protokołu. Na wniosek przew. Wróblewskiego postanowiono uchwalić wniosek posła Schippera dopiero po wysłuchaniu wszystkich referatów.

Przew. pos. Wróblewski w swoim korreferacie przedewszystkiem wskazał na wrogi (?) nastrój ludności żydowskiej wobec armii polskiej przy jej wkroczeniu do Pińska; na grobach zabitych bolszewików położono (kto?) czerwone wstęgi z napisami; w mieście odbyły się demostracye (kto?) przeciw Polakom. Jeśli do tego jeszcze dodamy oświadczenia dwóch żołnierzy żydowskich, to niema się czemu dziwić, że władze wojskowe zmuszone były przedsięwziąć tak ostre kroki. Korreferent przyznał, że zebranie w Bet-Amie było legalne. Później jednak rozpoczęła się część nielegalna. W dalszym ciągu Wróblewski przyznał, że zastrzeleni nie byli bolszewikami, ale zapewne (?) byli wrogami Polski Przy takich (?) warunkach nie dziwnego (!), że komendant nie zwołał sądu, a Żydzi zostali rozstrzelani bez sądu. Reasumując swoje wywody, pos. Wróblewski powiada, że władze były upoważnione (!) do rozstrzelania Żydów, a Łuczyński nie jest jest przytem wcale winny. Gen. Listowski dobrze postąpił, dziękując swoim podwładnym formacyom wojskowym. Dobrze postąpili również żołnierze żydowscy, których należałoby pociągnąć do odpowiedzialności sądowej właśnie, gdyby nie donieśli o nielegalnem zebraniu. Należałoby natomiast pociągnąć do odpowiedzialności żandarmów, którzy bili aresztowanych.

Pos. Dreszer (P. P. S.) powiada, że sprawa pińska była błędem prawniczym, przyczem nie przestrzegano przepisów o sądach polowych. Błąd taki mógł jednak być popełniony z powodu nieżyczliwego (?) stosunku ludności żydowskiej wobec wojska polskiego. Nawet żydowskie sfery konserwatywne znajdują się pod wpływem prądów radykalnych. Wskutek tego wojsko wrogo odnosi się do Żydów. Winni są także narodowcy ze swoją hecą pogromową i syoniści ze swojemi hasłami szowinistycznemi (?) Stan taki doprowadził do tego, że wojsko nie czuło się w Pińsku, jak u siebie w domu. Spisku nie było, ale możliwość (!) takowego nie była wykluczoną. Wojsko znalazło się skutkiem tego w nerwowym stanie i posługiwało się tak ostrymi środkami, podczas gdy można było zadowolnić zakładnikami, jak to zrobiono we Wilnie. Rozstrzeliwać jednak nie wolno było i nie miało się do tego prawa. Syonistów obwiniać o bolszewizm nie można. To samo dotyczy ceire-syonistów. Ponieważ jednak Pińsk jest terenem o którym się jeszcze nie wie, do kogo będzie należał, przeto można było żądać od Żydów, by się zachowali neutralnie. Nie przeprowadziwszy śledztwa, pogwałcono tem samem prawo. Majora Łuczyńskiego znam osobiście. Jest on z natury człowiekiem chłodnym. Jeśli jednak popełnił tak gorący uczynek, to należy to wytłumaczyć niepewnym nastrojem. Żołnierzy żydowskich nie można ukarać, ponieważ spełnili swój obowiązek Gen. Listowski w niczem nie zgrzeszył, chwaląc majora Łuczyńskiego. Pos Dreszer uważa, że w Pińsku należało zastosować maximum represyi, ale nie posługiwać tak radykalnymi środkami. Popełniono bezprawia: nie wolno było bić, a jednak bito; zastrzelono doprawdy niewinnych ludzi.

Z powodu spóźnionej pory odłożono dyskusyę nad trzema referatami do posiedzenia piątkowego. Do głosu zapisany jest pos. Schipper, który odpowie pos. Wróblewskiemu i Dreszerowi.

Z opery.

„Cavalleria rusticana“ i »Pajace« towarzyszą sobie nierozłącznie na teatralnym afiszu i dzielą wspólne losy już od trzech dziesiątek lat. Pierwotnie łączono je na scenach włoskich w jeden wieczór zapewne dlatego, że wypełniają razem czas 3-ech godzin. Dzisiaj zachowuje się to tradycyjne kojarzenie, że względu na jeden i tensam styl tych oper, tak zwany »verismo«, którego libretto charakteryzuje straszne sytuacye, sztylety, prawda z życia »odfotografowana« i silne dramatyczne akcenty; cechą strony muzycznej werysmu jest oparcie się o prostotę ludowych motywów i wielka melodyjność oparta na orkiestrze, prowadzonej bez gładkości i rafineryi instrumentacyi. Jednoaktówka Mascagniego i »Pajace« Leoncavalla zachowują całą powyższą charakterystykę.

Jak jednolitym jest styl powyższych oper, tak niejednolitem było ich wystawienie, zaznaczające dwa poziomy i to tak pod względem doboru sił solowych, jak i partyi orkiestralnej. Nawet chór — zwykle tak pokaźne plus w przedstawieniu — był mało przygotowany. W »intermezzo sinfonico« orkiestry istna posucha w tonie. Śpiew Alfia (p. Ludwig) ożywił sytuacyę, ale ani teu, ani dobra gra p. Jaworzyńskiej i p. Łowczyńskiego nie wydźwignęła przedstawienia na artystyczny poziom.

Wystawa Pajaców świadczy o tem, że inaczej się traktuje przygotowanie występu z siłami pierwszorzędnemi, jak Gruszczyński i Mokrzycka. I wprost się wierzyć nie chce, że to ta sama orkiestra tyle dokazać potrafi pod batutą p. Millera. P. Gruszczyński jest ze względu na swój, piękny głos, jedynym tenorem, który może być godnym partnerem p. Mokrzyckiej. P. Polewicz w roli Tonia wybił się ponad wszystkie swe dotychczasowe role.

F. S.

NA MARGINESIE.

Nekrolog.

Annuntio vobis dolorem magnum: „Dziennik Polski“ zamknął oczy na wieki!

Pod obuchem strejku zecerskiego legł i nie podniósł się więcej. W bratnim „Głosie Narodu“ dał jeszcze słaby znak życia, ale niebawem zgasł.

Szkoda!

Co będziemy teraz czytali wieczorem? „Głos Narodu“ przestudynjemy w ciągu przedpołudnia i obiadu, a przez całą resztę dnia pozostaniemy w zupełnej nieświadomości co do kwestyi żydowskiej.

A jakie to było pismo czerstwe, krewkie, energiczne! Aż kipiało życiem! Zwalczało socyalistów, chłopów, Żydów, Lloyda Georgea — wszystkich z wyjątkiem — endeków. Pan „xy“ nie bał się nikogo na świecie! Tylko p. Romańskiego z jego (ach, jak słuszną!) argumentacyę nie lubiał pan „xy“...

A czego nie dokonał wstępniarz, chlubnie robiły nożyczki i — kronikarz!

Ach ten kronikarz! Ostatnim jego czynem było skarcenie Żydów, mieszkających na Rynku krakowskim, za to, że się — śmiali w oknach podczas zabawy Lajkonika. Żądał, aby Żydom nie wolno było stać przy oknach. Miał humor.

Niemasz „Dziennika Polskiego“, niemasz...

Kto powita Morgenthaua, gdy przyjędzie do Krakowa? Na barki jednego pana Chołoniewskiego spadnie ten ciężar. Jak wogóle pan Ch., który właśnie po kilkutygodniowym wypoczynku wrócił z urlopu (baczność, Żydzi!), sam jeden teraz będzie bronił ojczyzny przed żydostwem... Salvator!

Szkoda „Dziennika Polskiego“!

Ale nie martwcie się!

Antysemityzm żyje — i jak!

Pepin.

KRONIKA.

Kraków, 18. lipca.

Poseł Gruenbaum w Krakowie. Na dzisiejszym meetingu ludowym w podwórzu przy ul. Krakowskiej 4, poświęconym uczczeniu pamięci Teodora Herzla, przemawiać będzie prócz dra Bulwy, dra Riegera i red. Halperna również poseł Gruenbaum z Warszawy, który w dniu dzisiejszym przybywa do Krakowa.

Miasto ogrodnicze w Palestynie. Biuro palestyńskie dla Galicyi i Śląska w Krakowie przystępuje do założenia miasta ogrodniczego w Palestynie. W poniedziałek 21 bm. o g. 7 wiecz. odbędzie się w sali Biura palestyńskiego przy ul. Stradom 15 oficyny zebranie wszystkich tych, którzy chcą współpracować około urzeczywistnienia tego planu. Po zaproszenia można zgłaszać się w biurze palest. w godzinach urzędowych.

Celem założenia wielkiego towarzystwa dla prowadzenia hoteli w Palestynie poszukuje się żydowskich hotelarzy, kawiarzy i restauratorów z fachu, rozporządzających kapitałem. Interesenci zechcą się zwrócić na adres: Palästina-Amt (Handels- und Industriereferat) Wiedeń II, Zirkusgasse 33.

Zgłoszenie majątków w Czechach. Zwracamy uwagę naszych czytelników, którzy mają jakikolwiek majątek ruchomy lub nieruchomy w Czechach, iż z dniem 31 bm. upływa termin do zgłoszenia (w dwóch wygotowaniach do Urzędu podatkowego w Czechach) wszystkich wierzytelności (a więc kupieckich udziałów w spółkach, o zwrot towarów lub dostawę, odszkodowań itp.) jakie przysługują tutejszym obywatelom do mieszkańców Czechosłowaii. Niezgłoszenie tych wierzytelności powoduje utratę pretensyi na rzecz skarbu Państwa.

Obecnie wyszło dalsze rozporządzenie czeskie obowiązujące do zgłaszania majątków nieruchomych i wierzytelności hipotecznych, zabezpieczonych majątkach położonych w Czechosławii, najpóźniej do 31 sierpnia br.

Spis wojskowy mężczyzn ur. 1889-1895. Wszyscy mężczyźni, przebywający w Krakowie, urodzeni w latach od 1889 do 1895 którzy służyli w polskiej lub jakiekolwiek obcej armii, mają się zgłosić w dniach od 21 do 26 bm. w magistracie u oficerów ewidencyjnych celem sporządzenia ich spisu. Szczegółowe miejsce i dzień zgłoszenia podane podane są w rozlepionych na murach miasta ogłoszeniach.

Obrady polsko-czeskie w sprawie Śląska Cieszyńskiego odbywać się będą w sali Rady m. Czesi będą odbywali swe posiedzenia poufne w sali posiedzeń Magistratu, Polacy zaś w sali prezydyalnej w Krzysztoforach.

Listy polecone do niem. Austryi. Rozp. Min. poczt i telegr. zniesiono ograniczenia korespondencyi listowej w obrocie z niem. Austryą, wobec czego listy polecone do Austryi niem. są już dopuszczone.

Mąka na wypiek chleba. Miejskie biuro aprowizacyjne zawiadamia, że wydało piekarzom w dniu dzisiejszym mąkę do wypieku chleba na następny tydzień.

Ceny napojów w restauracyach i mleczarniach. Komisya II przybocznej Rady aprow. dla unormowania cen i walki z lichwą ustanowiła na posiedzeniu w dniu 16 bm. następujące ceny kawy, mleka i masła: 1) w restauracyach kawiarniach i mleczarniach I Klasy: Kawa biała 1 K kawa czarna 90 h porcya mleka kwaśnego 1 K 30 h szklanka mleka słodkiego 80 h szklanka mleka kwaśnego 80 h masło (1 i pół dkg) 80 h. 2) w restauracyach, kawiarniach i mleczarniach II klasy: kawa biała 80 h kawa czarna 70 h porcya kwaśnego mleka 1 K szklanka kwaśnego mleka 70 hal. szklanka słodkiego mleka 70 h masło (1 i pół dkg) 80 h. Powyższe ceny obowiązują od dnia 21 bm. Nad przestrzeganiem powyższych cen czuwać będą organa Magistratu,

Komitet ochrony czci urzędników miejskich. odniósł się do Prezydyum m. o natychmiastowe usunięcie od służby zewnętrznej funkcyonaryuszy prowizorycznych (dyetaryuszy i woźnych prowizorycznych) a zastąpienie ich wypróbowanym personalem etatowym (stałymi urzędnikami i stałymi woźnymi). Nadto zwrócił się Komitet do prezydyum m. o bezzwłoczne wydanie wszystkim funkcyonaryuszom miejskim urzędowych legitymacyi z legalizowaną fotografią i dokładnem określeniem charakteru urzędowego, oraz ogłoszenia faktu wydania tych legitymacyi z tem, że każdy kto się przedstawia za funkcyonaryusza miejskiego obowiązany jest na każde żądanie okazać legitymacyę urzędową, a osobniki, wzbraniajace się temu wezwaniu uczynić zadość należy ścigać jako samozwańcze i podejrzane.

W miejskich komisaryatach obwodowych zostaje z dniem 1 sierpnia br. zaprowadzone jednorazowe urzędowanie. Od dnia tego komisaryaty urzędować będą od g. 8—2 pop. w tem dla stron od 11—1.

Ze sportu. Wczorajszy match footbalowy między „K. S. Makkabi“ i „Cracovia I B“ zakończył się wynikiem 4:1 na korzyść tej ostatniej drużyny.

Fatalny wypadek z bronią. Odbywający wczoraj straż przy budowie magazynów rządowych K. U. O. żołnierz Antoni Baraż manipulował koło karabinu, który wypalił. Kula ugodził Maryę Janusz, żonę szewca, stojącą o 600 kroków opodal tak fatalnie, że ta zginęła na miejscu. Przerażony żołnierz, widząc skutek swej nieostrożności, porzucił karabin i zbiegł w niewiadomym kierunku.

Włamania. Ze strychu mieszkania przy ul. Staszica 4 skradziono ubiegłej nocy Emilii Skwirczyńskiej kołdry, garderobę i bieliznę wartości 4000 K. — Katarzynę Załubską wyrobnicę zamieszkałą przy ul. Pawiej obrabowano doszczętnie, zabierając rzeczy wartości 4000 K.

Kradzieże kieszonkowe. Bazylemu Mokrańskiemu, naczelnikowi stacyi w Oświęcimiu, skradziono w tramwaju koło mostu dębnickiego portfel z 2700 K kartę zastawną poż. państw. na 2400 K oraz dokumenta. — Na dworcu przytrzymano 36 l. Stan. Grabowskiego, podejrzanego o kradzież portfelu z 1300 K na szkodę Stan. Groczyńskiego.

KOMUNIKATY.

Dziś, w niedzielę 2 bm. o g. 6·30 wiecz. odbędzie się uroczyste otwarcie kursów instruktorskich gimnastyki i sportu w sali Żyd. Tow. gimnastycznego Skawińska 2.

Z kraju.

Rzeszów. 17. lipca. W niedzielę dnia 13 bm. odbył się u nas uroczysty wieczór inauguracyjny założonej niedawno szkoły hebrajskiej. Na uroczystość tę przyjechał z Krakowa p. dr. Maks Leser, który w uroczystej mowie wskazał na cele i zadania szkół hebrajskich, które obecnie nie są jeszcze szkołami w pełnem tego słowa znaczeniu, lecz tylko kursami języka hebrajskiego. Wspomniał też o drogach, prowadzących do wybudowania naszego szkolnictwa. Na wieczorze tym przemawiał też p. Jechiel Halpern z Krakowa. Uczniowie i uczenice szkoły odśpiewali pieśni hebrajskie i odegrali sztuczkę hebrajską. Cały wieczór wywarł na obecnych bardzo dodatnie wrażenie, a zwłaszcza postępy dzieci w języku hebrajskim jakie zrobiły w zadziwiająco krótkim czasie.

Przed kilkoma dniami zdarzył się w tutejszym zakładzie dla żydowskich sierót wojennych, założonym jeszcze w r. 1917 wypadek nazwyczaj smutny, który dotknął do głębi całą tutejszą ludność żydowską. W zakładzie przebywały dwie sieroty niejakiego Kalba z Rzeszowa, który wyjechał do Ameryki jeszcze kilka lat przed wojną, zostawiając żonę z 4 dziećmi, z których najstarsza cóska miała już lat kilkanaście. Podczas wojny umarła żona, dzieci zostały bez opieki, najmłodsze zaś przyjęto do zakładu.

Otóż przed trzema tygodniami dzieci te nagle zaginęły i do dziś dnia niema o nich żadnej wiadomości. Jak się później dowiedziano, rzecz miała się następująco: Najstarsza siostra wspomnianych sierót przyjechała do Rzeszowa i zwróciła się do kierowniczki zakładu z prośbą o wydanie jej dzieci na godzinę, bo chce się z nimi przespacerować i przy tej sposobności zakupić buciki, podając zarazem, że sama jest zajętą w ochronce w Jarosławiu. Kierowniczka nic złego nie przeczuwając, wydała jej dzieci. Już wieczorem, skoro nie wróciła z dziećmi, zaniepokojona kierowniczka sądziła, że siostra zabrała je do swojej ciotki, gdzie też będą prawdopodobnie nocowały. Gdy i nazajutrz nie wróciła, rozpoczęto natychmiast poszukiwania przez policyę, a wówczas okazało się, że najstarsza siostra, która się właśnie przed kilku tygodniami wychrzciła, dzieci dla tego samego celu uprowadziła. Natychmiast zwrócono się do Jarosławia, gdzie podała, że jest zajętą w zkładzie, ale stamtąd odpowiedziano, że takiej osoby tam nigdy nie było. Za wypadek ten nie można naturalnie nikogo czynić odpowiedzialnym, bo kierownictwo otacza dzieci z nadzwyczajną opiekę, a przewodniczący komitetu dr. Reich nie szczędził dotąd ani trudu i pracy, ale charakterystycznem jest to, że dzieci znalazły prawdopobnie pomieszczenie w jakimś zakładzie klasztornym. Jak się dowiadujemy, to i w tym kierunku wszczęto żywą akcyę dla wydobycia ich stamtąd.

NADESŁANE

Za rubrykę tę redakcya nie odpowiada

Dr. Adolf Larsen
z Tarnowa
prowadzi kancelaryę adwokacką we **Wiedniu I, Hipplingerstrasse 16. Nr telef. 17417.** 713

Bł. p.
AMALIA FROMMER
żona kupca
zmarła po krótkich cierpieniach przeżywszy lat 76.
Pogrzeb odbył się w piątek 18. lipca b. r. o czem zawiadamia krewnych i znajomych w nieutulonym żalu pogrążona.
737 **RODZINA.**

Cedula kursowa giełdy krak.

z dnia 19 lipca 1919.

WALUTY.	ofiar.	żąd.
Marki polskie	181·	188·
drobne	177·	184·
Marki niemieckie	—·	—·
drobne	195·	200·
Ruble carskie po 100 rb.	207·	214·
po 500 rb.	203·	209·
drobne	203·	209·
dumskie	100·	110·
Franki francuskie (1000 500 100)	460	515·
drobne	430·	480·
Dolary	32·	36·
drobne	28·	31·
Funty szterlingi	140·	150
Liry włoskie	340·	410.
Lei rumuńskie	210	220·

PIERWSZA
FABRYKA WĘDLIN
KOSZERNYCH
A. S. Spiry
KRAKÓW, UL. KRAKOWSKA 5.
poleca przedwojennej jakości kiełbasę, salami, cielęcą, węgierską, paryską, weroneską, pasztetową i t. d.; szynkę: wołową, cielęcą i westfalską; mostek wołowy i ozor wędzony po przystępnych cenach, hurtownie i częściowo.

Abituryent gimnazyalny, rutynowany korepetytor, poszukuje na czas wakacyi lekcyi w zakresie niższych klas szkół średn. Wyjedzie też jako guwerner na wieś. Zgł. pod »Korepetytor« do Adm. N. Dziennika. 561

Korespondentka polsko niemiecka, oraz samodzielna, rutynowana **Buchalterka** znajdzie natychmiast posadę. — Zgłoszenia pisemne; Fach pocztowy 75 Kraków. 652

Reflektant któryby zechciał wynająć i zapłacić z góry czynsz na 2-3 lat za dobudować się mające całe II-gie p. wraz z piekarnią przy ul. Krakowskiej l. 54 raczy przesłać zgłoszenia listowne do Adm. Nowego Dziennika pod I. G. 570

Poszukuję zdolnej buchalterki
Oferty do Administracyi Nowego Dziennika pod „Papier". 651

Słuchaczka filozofii dobra hebreistka, obejmie lekcyę, chętnie hebrejskiego zgodzi się też do towarzystwa osoby starszej lub dzieci, w zamian za wyjazd w góry, najchętniej do Zakopanego. — Zgłoszenia pod »Słuchaczka« do Adm. N. Dziennika. 636

Wszelkich chemikalii, jak szkła wodnego, boraksu, ałunu krystal., sody bicar., chromkali, potażu oraz wszelkich farb i towarów budowlanych, jak papy, teru i gwoździ dostarcza z wolnym wywozem do państwa polskiego po najniższych cenach, loco stacya Bogumin, **Dawid Unger, Mor. Ostrawa** dla Polski Kraków, Skrytka poczt. 27. 581

Pijawki hurtownie i częściowo po przystępnych cenach poleca firma W LAUBER FRYZYER Tarnów, Wałowa 23. 602

BIURO SPEDYCYJNO-PRZEWOZOWE
„SPEDOPOL"
KRAKÓW, FLORYAŃSKA NR. 25.
Uskutecznia wszelkiego rodzaju ekspedycye kol. w kraju i zagranicą. Rozwózka towarów oraz przewóz mebli. Własne składy towarowe i piwnice transito. — Pośrednictwo w uzyskaniu pozwoleń na przywóz i wywóz towar.
573 Rewizya i odprawa celna.

Wynagrodzę za wskazanie składu w okolicy ul. Dietlowskiej. Zgłoszenia pod „Skład 4" do Adm. Nowego Dziennika. 745

Panienkę skromną, pracowitą z uczciwej rodziny poszukuje zaraz firma Jubilerska ANTONI NEUBERG ul. Floryańska L. 2. 740

Drożdże różnych firm, codziennie świeże po cenach fabrycznych dostarcza firma STANISŁAWOWSKI Warszawa ul. Twarda 3. Tel. 26109. 744

Potrzebny uczciwy chłopiec z pewną praktyką do hurtownego składu żelaza Salamona Nattla, Kraków, Agneszki 10, Stradom 27. 724

Poszukuję panny piszącej szybko na maszynie. — Stenografia polska i niemiecka wymagana. Zgłoszenia między 10—12 »Aurora« Podzamcze 3. 738

Kantorzysty posiadającego wykształcenie komercyalne poszukuje dom bankowy, — Zgłoszenia pod „Skrytka 138". 736

MALARZ
KRAUTWIRT MAURYCY
L. 42 Podgórze ul. Lwowska L. 42
Po powrocie z wojska przyjmuje wszelkie roboty w zakres malarstwa wchodzące po cenach przystępnych. Telefon Nr. 3028. 743

N. Neumann,
były zugsführer przy austryackiej armii, swego czasu (r. 1916) w Trybuchowem koło Buczacza stacyonowany, zechce łaskawie podpisanemu rabinatowi w Wiśniczu podać swój dokładny adres, celem umożliwienia stwierdzenia przez tegoż tożsamości poległego pana LEISERA SOLDINGERA
578 false Fruchtchändlera.
Rabin Naftali Rubin Wiśnicz koło Bochni.

Ważne dla fotografów!

Zawiadamiam, że nadszedł już transport artykułów fotograficznych i są do nabycia: **klisza** wszelkich wielkości **prof. A. Leinera** w Wiedniu, **papier fotograficzny i pocztówki** rozmaitych fabryk i gatunków. **kartony i chemikalia.** Sprzedaż detailiczna i hurtowna.
DOM EKSPORTOWY
B. HENDLER
w Krakowie, ulica Zielona L. 28 II. p.

KONKURS!

Przełożeństwo izr. gminy wyznaniowej w Zabłociu, rozpisuje konkurs na wakujące dwie posady nauczycielskie przy izr. szkole ludowej pryw. w Zabłociu obok Żywca. Płaca roczna dla siły z egzaminem dojrzałości wynosi K 5000, zaś z egzaminem kwalifikacyjnym K 6000. Posada do objęcia
584 z dniem 1 września 1919 r.
Przełożeństwo izr. gminy wyzn.

Pani
Pan
pieniędzy
Potrzebuje
od krewnych
w Ameryce

Zwróć się Pan (Pani) do nas! Pańskie listy dostaną się za naszem pośrednictwem jak najpewniej do Ameryki. Niedokładne adresy sprostuje nasze biuro w Nowym Jorku. Nasz adres opiewa;
Delegation des Jüd. Nationalrates für Ostgalizien (Abt. Amerika)
Wiedeń II.
Taborstrasse 20 a.

„Czuwaj"
najnowszy, jedyny patentowany aparat dla odstraszenia złodziei.
Nowy epokowy wynalazek
KRAKOWSKI ZAKŁAD CZUWANIA
Kraków, Rynek główny L. 22. I. piętro.
Zastępcy w całej Polsce poszukiwani. 589
„Czuwaj"

597 Jedyny żydowski dziennik w Małopolsce
„Di Cajt"
pismo radykalno-demokratyczne, stoi na straży interesów narodu żydowskiego, posiada pierwszorzędne informacye z wszelkich dziedzin życia żydowskiego oraz ogólno politycznego.
Przynosi najświeższe wiadomości, jakoteż korespondencye ze wszystkich zakątków kraju. Współpraca najlepszych sił dziennikarskich.
Adres: „DI CAJT" Kraków, Meiselsa 28. II. p.

KROCHMAL pierwszej jakości
z parowej fabryki krochmalu »Ksawera« w Warszawie poleca się P. T. Kupcom. Generalne zastępstwo i samodzielna sprzedaż na Galicyę: 503
A. Rosenstrauch, Kraków, Wolnica 8.

Listy do krewnych
i znajomych w Ameryce których adresy są nieznane, należy posyłać pod adresem: »GALIZIANISCHER VERBAND 66 SECOND AVENUE NEW-YORK CITY«. Stowarzyszenie to po wyszukaniu adresu zajmuje się doręczeniem listów. 524

Biuro pośrednictwa pracy
kobiet żydowskich
urzęduje codziennie od 2—5, **Stradom 15.** I. p. ofic. 52

Wielka oszczędność! Wielka oszczędność!
„Perły Erdal"
najlepsza mieszanina wosku do wyrobu pasty poleca w każdej ilości
HENRYK PACANOWER
KRAKÓW, UL. AGNIESZKI 10,
Fabryczny skład cukrów warszawskich i towarów kolonialnych. 741

Wpisy na Kursa maturyczne Wolska 13. II. p.
pod kierunkiem profesorów szkół średnich.
Kursa gimn. klas., realn., szkoły realnej i seminar. Komplety do poszczególnych klas gimn. Oddzielny kurs jednor. dla osób z maturą semin. lub ukończoną VI. gimn. Nauka rozpoczyna się w sierpniu. Wpisy codziennie od godz. 10—12 przedpoł. i od godz. 6—7 wieczorem. 502

Założone w roku 1902!
Farby, lakiery i prawdziwą farbę „Herkules" do materyi, poleca A. BAUM, Kraków, Mały Rynek 6. 569

Ważne
dla browarów, fabryk likierów, oraz zakładów wód mineralnych!
Różnego gatunku flaszek dostarcza huta szklanna **Szotland i Birnbaum** Łódź, Nowa 22,
Wszelkich informacyi udzielają jeneralni zastępcy na Galicyę
REICH i STORCH w Krakowie
ul. Krakowska 4, 496

Redaktor naczelny i odpowiedzialny Dr. Wilhelm Berkelhammer. — Drukarnia M. Deutschera, Kraków, Bożego Ciała 10. Tel. 1556.